

_Fem Trianglar

Ett analysverktyg för barnavårdsutredningar

Henrik Karlsson

FoU Nordväst är en forskning- och utvecklingsavdelning för socialtjänsten i de nordvästra kommunerna i Stockholms län.

FoU Nordväst is a Research and Development center for the social services of the northwestern municipalities of Stockholm County, Sweden.

www.fou-nordvast.se

ISBN: 978-91-89681-48-4

Elanders Sverige AB, Mölnlycke, 2019

_Förord

Den här manualen är skriven till dig som arbetar med barnavårdsutredningar inom den sociala barn- och ungdomsvården. Manualen är tänkt att vara ett praktiskt verktyg som hjälper och guidar dig genom analysarbetet för att skapa en sammanhållen utredning som väger samman risk- och skyddsfaktorer, formulerar en riskprognos över barnets hälsa och utveckling, identifierar de centrala behoven och bedömer vad som är möjligt att åstadkomma för att förbättra barnets situation.

FoU Nordväst började utveckla Fem Trianglar under 2016 efter en omfattande kvalitetsgranskning av barnavårdsutredningar i Stockholm stad som bland annat visade på brister i analysarbetet. Analyserna sammanfattade alltför ofta själva utredningen, snarare än att faktiskt analysera vad som behövdes för att säkerställa barnens hälsa och utveckling på kort och lång sikt (Svendsen, 2016).

Exemplen som används i manualen är baserade på grundboken (Socialstyrelsen, 2018a), metodstödet (Socialstyrelsen, 2018b) och forskningsöversikten i bilaga 3 till skriften ”Från nationell statistik till enskilt ärende” (Socialstyrelsen, 2015).

Henrik Karlsson, utredare vid FoU Nordväst, har ansvarat för utvecklingsarbetet. Särskilt tack till Agneta Mönefors Berntell, vikarierande regional utvecklingsledare på FoU Nordväst; Hanna Nylander, senior handläggare i Järfälla kommun; Tore Svendsen, adjunkt på Socialhögskolan i Stockholm och utredare på FoU Nordväst; samt Sofie Hedman, regional utvecklingsledare på FoU Nordväst. Den grafiska designen har tagits fram av Viggo Ström på Sollentuna kommuns kommunikationsenhet.

Gunilla Avby
Avdelningschef FoU Nordväst

_Innehåll

_Analysera med Fem Trianglar	1
_Steg 0: Identifiera risk och skydd	4
_Steg 1: Formulera riskprognos	5
_Steg 2: Formulera hypotes	7
_Steg 3: Bedöm mottaglighet	9
_Exempel	11
_Referenser	14

_Analysera med Fem Trianglar

Fem Trianglar hjälper dig att analysera barns behov genom att komplettera BBIC med ett verktyg för att väga risk- och skyddsfaktorer mot varandra, formulera en hypotes om vad som orsakar sociala problem, identifiera de centrala behoven och avgöra vad som kan åstadkommas för att förbättra barnets situation. I figur 1 ser du BBIC-triangeln. Och som följer av figur 2 och 3 följer BBIC-triangeln med genom hela analysarbetet. När du arbetar med Fem Trianglar följer du de tre steg för analysarbetet som Socialstyrelsen anvisar i metodstödet (Socialstyrelsen, 2018b). I figur 3 använder du spalterna för att fylla i alla delar av din analys.

Tabell 1

Steg enligt Socialstyrelsen	Steg enligt Fem Trianglar
-	Steg 0. Identifiera risk och skydd
Steg 1. Bedömning av risk	Steg 1. Formulera riskprognos
Steg 2. Bedömning av behov	Steg 2. Formulera hypotes
Steg 3. Bedömning av mottaglighet	Steg 3. Avgör vad som är möjligt att åstadkomma

Se Socialstyrelsen, 2018b, ss. 82–84

Det finns dock en skillnad mellan Fem Trianglar och Socialstyrelsens steg. Fem Trianglar börjar med ett Steg 0 i vilket du skriver ner de risk- och skyddsfaktorer du identifierat och väger dem mot varandra. Utifrån de risker som ”blir kvar” formulerar du i Steg 1 en riskprognos över barnets hälsa och utveckling om ingen förändring sker. Det motsvarar Socialstyrelsens steg ”Bedömning av risk”.

I Steg 2 formulerar du en hypotes om vad som orsakar och/eller upprätthåller de sociala problemen i familjen. Detta motsvarar Socialstyrelsens steg ”Bedömning av behov”. Att bedöma de centrala behoven i familjen är just att bedöma vad som orsakar och upprätthåller de sociala problemen. Det här handlar således inte om att beskriva barnets behov i mer allmänna termer.

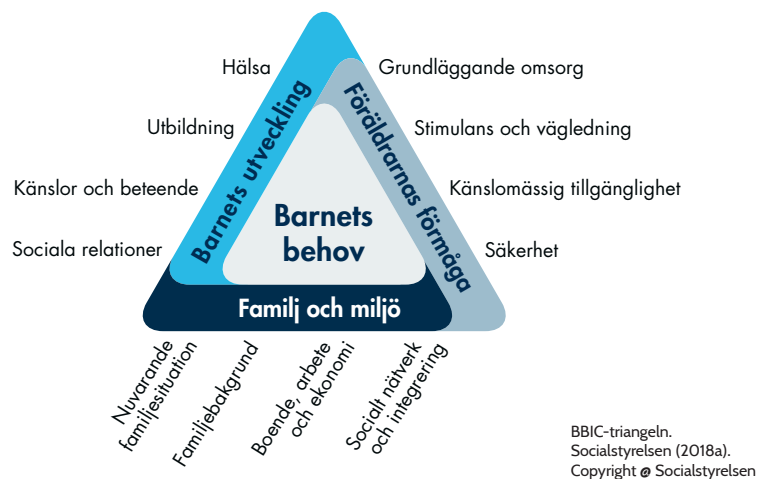
I Steg 3 avgör du vad som är möjligt att åstadkomma för att förbättra barnets situation. Steg 3 motsvarar Socialstyrelsens steg ”Bedömning av mottaglighet”. Här beskriver du konkret vad som är realistiskt att åstadkomma i familjen. Vad är de inblandade parterna motiverade till och vilka förändringar är de beredda att genomföra? Kort sagt: Vad är möjligt att åstadkomma?

Manualen fortsätter nu med att mer ingående beskriva stegen i Fem Trianglar. Rikligt med exempel ges för att göra det lättare att förstå hur du kan resonera i olika situationer som du kan stöta på under analysarbetet.

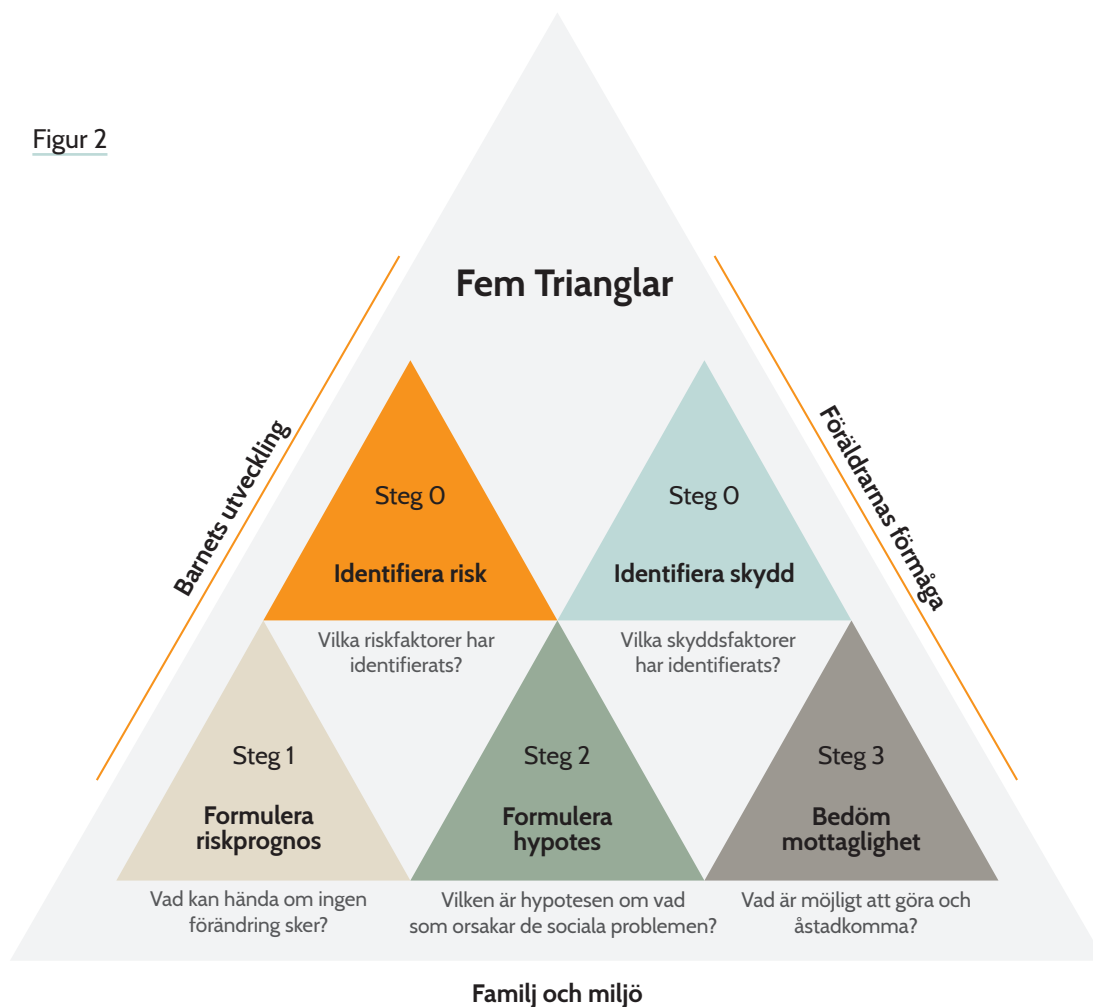
Bedöm vad som orsakar och upprätthåller sociala problem.

_ANALYSERA MED FEM TRIANGLAR

Figur 1

Figur 2

Figur 3

	Barnets utveckling	Föräldrarnas förmåga	Familj och miljö
Steg 0 Identifiera risk Vilka risk-faktorer har identifierats?			
Steg 0 Identifiera skydd Vilka skydds-faktorer har identifierats?			
Steg 1 Formulera riskprognos Vad kan hända om ingen förändring sker?			
Steg 2 Formulera hypotes Vilken är hypotesen om vad som orsakar de sociala problemen?			
Steg 3 Bedöm mottaglighet Vad är möjligt att göra och åstadkomma?			

_Steg 0: Identifiera risk och skydd

I det första steget, Steg 0, använder du de två första raderna i figur 3 för att i punktform skriva ner de risk- och skyddsfaktorer du identifierat i triangelsidorna Familjens bakgrund, Barnets utveckling och Föräldrarnas förmåga. Besvara frågan: Vilka risk- och skyddsfaktorer identifierar du?

Socialstyrelsen har gott om information om vad forskningen kommit fram till är risk- och skyddsfaktorer för barn och unga i BBIC Grundbok (Socialstyrelsen, 2018a, ss. 35-44), Metodstödet (Socialstyrelsen, 2018b, ss. 21-34) samt Bilaga 3 i ”Från enskilt ärende till nationell statistik”, en forskningsöversikt om risk- och skyddsfaktorer i tabellform (Socialstyrelsen, 2015, ss. 32-39). För att göra det lättare för dig att förstå och utföra stegen kommer här en kort beskrivning av vad risk- och skyddsfaktorer kan vara. Till att börja med kan risk- och skyddsfaktorer vara (i) direkta och indirekta, (ii) initierande och upprätthållande, samt (iii) statiska eller dynamiska (Socialstyrelsen, 2018a, s. 21).

Direkta riskfaktorer påverkar barn direkt och finns oftast inom familjen eller individen. Faktorer som påverkar barn indirekt finns utanför individen, oftast på samhällelig nivå. Uppfostringsvåld påverkar barn direkt, medan diskriminering mot flyktingar påverkar barn indirekt.

Riskfaktorer kan vara initierande och upprätthållande.

Riskfaktorer kan initiera respektive upprätthålla sociala problem. Låt oss säga att det bryter ut våldsamma konflikter i en familj till följd av att den ena föräldern inte kan acceptera att den andra föräldern vill separera. Då är separationen den initierande riskfaktorn och oviljan att acceptera separationen den upprätthållande faktorn. Det här är mycket viktigt när du ska formulera en hypotes i steg 2. Då ska du identifiera den eller de upprätthållande faktorer som upprätthåller och eventuellt orsakar de sociala problemen. Mer om det senare i Steg 2.

Riskfaktorer kan till sist vara dynamiska eller statiska, det vill säga möjliga att påverka eller omöjliga att påverka. Kroniskt missbruk kanske inte går att påverka, medan lindrigare former av missbruk kan låta sig påverkas av insatser.

_Steg 1: Formulera riskprognos

I Steg 1 ska du formulera en riskprognos över barnets hälsa och utveckling om ingen förändring sker. Börja med att väga samman de risk- och skyddsfaktorer du identifierade i Steg 0. Det gör du genom att tänka igenom vilka risker barnet är utsatt för och vad som kan skydda barnet mot de riskerna. Finns det några skyddsfaktorer som är tillräckligt starka för att göra negativa konsekvenser av en eller flera riskfaktorer längre fram i tiden osannolika? Efter att du har gjort det så ska du besvara frågan: Vad tror du kommer att hända om ingen förändring sker? Det är att formulera en riskprognos över barnets framtida hälsa och utveckling på kort och lång sikt. Använd spalterna i figur 3 och skriv ner i punktform vad som kan hända i triangelsidorna Familjens bakgrund, Barnets utveckling och Föräldrarnas förmåga. Var tydlig och konkret när du formulerar dig. Beskriv så tydligt du kan vad de kvarstående riskerna kan leda till. Var inte vag och oprecis. Undvik alla former av svepande och generaliserande formuleringar. Se till att din riskprognos kretsar kring konkreta och påtagliga händelser och skeenden.

Var tydlig och konkret i riskprognosen

Skriv: Pojken riskerar skador på trumhinnorna av pappas örfilar.

Skriv inte: Pojken riskerar att utvecklas negativt av pappans slag.

En viktig aspekt av risk är så kallad multipel utsatthet – det vill säga om barnet är utsatt för flera risker samtidigt (Socialstyrelsen, 2018a, s. 21). Ett exempel på ett multipelt utsatt barn är ett barn som både utsätts för våld och som ser andra familjemedlemmar utsättas för våld. Detsamma gäller en ungdom som konsumerar mycket alkohol samtidigt som minst en av föräldrarna också konsumerar mycket alkohol. Tänk på att riskfaktorer för att barn far illa i hemmiljön ofta är desamma som för att barn utvecklar egna destruktiva beteenden på sikt. När barn är utsatta för multipel utsatthet kan det generellt sett vara svårare att identifiera skyddsfaktorer som är potentiellt nog att göra negativa konsekvenser osannolika.

Skriv: Flickan riskerar på sikt en desorganiserad anknytning eftersom pappa slår henne och mamma har återkommande depressioner.

Skriv inte: Flickan riskerar att utvecklas negativt av att det förekommer psykisk ohälsa och våld i familjen.

Något som hjälper dig att avgöra styrkan i risk- och skyddsfaktorer är att utreda frekvensen och intensiteten av olika händelser som på olika sätt påverkar barnet. Har du till exempel identifierat att ett barn blir utsatt för våld i hemmet, blir din riskprognos tydlig och begriplig av att beskriva hur ofta barnet utsätts för våldet och hur intensivt och allvarligt våldet är. Bedömer du risker till följd av bristande omsorgsförmåga är det viktigt du beskriver om bristerna är av mer generell art som påverkar barnets vardag, eller om föräldern endast brister under vissa perioder. En förälder med kognitiva svårigheter kan ha mer allmänt svårt att tillgodose sitt barns behov jämfört med en förälder med bipolär sjukdom som periodvis mister omsorgsförmågan.

Det hjälper att ta reda på frekvenser och omfattning av händelser

Barns egna beteenden kan också utgöra riskfaktorer och leda till negativa konsekvenser på kort och lång sikt. När du bedömer styrkan i dessa riskfaktorer är det viktigt att utreda och beskriva hur ofta barnet uppvisar beteendet och hur intensivt det är vid de tillfällena. Missbrukar en tonåring cannabis är det viktigt att ta reda på hur ofta och hur mycket den unge brukar. Rör det sig endast om mindre mängder några gånger per år är risken för negativa konsekvenser lägre än om missbruket rör sig om större mängder flera gånger i veckan.

Skriv: Bruket av 0,25 gram cannabis två gånger per vecka riskerar att skapa ett beroende.

Skriv inte: Bruket av cannabis riskerar den unges hälsa och utveckling.

_Steg 2: Formulera hypotes

I Steg 2 ska du formulera en hypotes om vad som orsakar och upprätthåller de sociala problemen i familjen. För tydlighetens skull motsvarar det här steget Socialstyrelsens steg "Bedömning av behov" – det vill säga att bedöma de centrala behoven i familjen.

Att bedöma centrala behov är att formulera en hypotes

Börja med att gå tillbaka till de riskfaktorer du identifierade i Steg 0. Besvara frågan: Vilka av riskfaktorerna verkar orsaka och/eller upprätthålla negativa strukturer och beteendemönster? Skriv ner de upprätthållande faktorer du hittar inom respektive triangelsida.

Ett typiskt kännetecken för upprätthållande faktorer är att det kan verka uppenbart att ett eller flera sociala problem skulle upphöra om den upprätthållande faktorn försvann eller eliminerades helt. Låt oss säga att en förälder hamnar i våldsamma konflikter och slår sin tonåring när föräldern dricker till berusning. Då är alkoholmissbruket våldets upprätthållande faktor om våldet inte förekommer under några andra omständigheter. Har föräldern däremot generella svårigheter att vägleda och gränssätta sin tonåring och därför slår även i nyktert tillstånd, är alkoholmissbruket inte den upprätthållande faktorn. Istället är det kanske en kombination av föräldrarnas svårigheter att sätta gränser och tonåringens egna problem att ta till sig vägledning. Föräldrarnas alkoholmissbruk kan dock utgöra en riskfaktor för tonåringens hälsa och utveckling, men utan att vara våldets upprätthållande faktor.

Formulera hypotesen utifrån de upprätthållande faktorerna

Skriv: Det centrala behovet är att föräldrarnas alkoholmissbruk upphör.

Skriv inte: Barnets behov är en nykter och drogfri hemmiljö.

Det kan också vara en upprätthållande faktor att en förälder saknar förmåga att separera från en partner med ett uppenbart negativt inflytande över ett eller flera barn i familjen. I synnerhet om det är uppenbart att partnern inte kommer att förändras till det bättre.

I en familj är det naturligt att hjälpa varandra och kompensera för varandras brister. Men du behöver vara uppmärksam på om det endast är den ena föräldern som hjälper den andre föräldern, och hjälpen verkar uteslutande syfta till att den andre föräldern inte ska behöva få negativa konsekvenser av sitt beteende. Uppmärksamma särskilt om hjälpen riskerar att få, eller har, indirekt negativa konsekvenser för barnet. Betalar till exempel en förälder sin tidigare partners skulder kan det leda till att barnet inte får sina behov tillgodosedda.

Skriv: Det centrala behovet är att mamma slutar ta ansvar för sin för detta partners livsföring.

Skriv inte: Barnet har behov av att mamma prioriterar barnets behov framför sin före detta partners.

En annan upprätthållande faktor kan vara en förälders psykiska ohälsa. Låt oss säga att en ensamförälder känner så pass kraftig generell oro och ångest att föräldern måste ta starka sömnmediciner för att kunna sova tillräckligt på natten. Det kan leda till att ensamföräldern får svårt att vakna upp för att se till barnet om det behövs. Observera dock att det inte är sömnmedicinerna som nedsätter omsorgsförmågan – det är den psykiska ohälsan som gör det. Att bruket av medicinerna inte är den upprätthållande faktorn blir också tydligt om du betänker att det sociala problemet, det vill säga den psykiska ohälsan, inte skulle lösas av att föräldern slutade att ta medicinerna.

Skriv: Det centrala behovet är att pappas psykiska hälsa förbättras.

Skriv inte: Barnet har behov av en pappa som inte tar sömnmediciner.

Upprätthållande faktorer kan även vara knutna till barnet på ett mer direkt sätt. En tonåring som inte har ett tillräckligt stimulerande umgänge med jämnåriga kamrater kan lockas till att gå med i extrema rörelser och organisationer för att få värme, gemenskap och spänning. På sikt kan det leda till social stigmatisering och/eller att tonåringen förmås begå brott för rörelsens sak. Den upprätthållande faktorn är dock inte själva medlemskapet i den extrema rörelsen som sådant – utan det som gör att barnet inte har ett givande och ömsesidigt socialt umgänge med jämnåriga kamrater. På ett liknande sätt kan du tänka om en tonåring som säljer sex som ett självskadebeteende. Det är inte själva sexförsäljningen i sig som är den upprätthållande faktorn, utan något mer djupgående som gör att den unga personen vill skada sig själv. Riskfaktorer och upprätthållande faktorer är således inte alltid samma sak. Att sälja sex som ett självskadebeteende är självklart en mycket stark riskfaktor som kan ge mycket allvarliga konsekvenser på både kort och lång sikt, men den är det utan att vara den upprätthållande faktorn för det sociala problemet, det vill säga viljan att skada sig själv.

Skriv: Det centrala behovet är att förbättra den unges självkänsla.

Skriv inte: Den unge har ett behov av att inte riskera sin hälsa genom att sälja sex.

_Steg 3: Bedöm mottaglighet

I Steg 3 ska du bedöma barnets och familjens mottaglighet, det vill säga vad de är villiga och beredda att förändra i respektive triangelsida. Ställ dig frågan: Vad är möjligt att göra och åstadkomma för barnet? Beskriv det på ett så konkret och tydligt sätt som möjligt.

Skriv: Mamma kan och vill gå i familjebehandling på torsdagar för att kunna hantera sin sons raseriutbrott utan våld.

Skriv inte: Mamma är motiverad till att gå familjebehandling.

Involvera barnet och familjen i så stor utsträckning som möjligt. Delaktighet förbättrar generellt sett familjemedlemmarnas motivation. Ta reda på vad de själva är motiverade att göra och vad de själva tror skulle kunna fungera. Hur stora förändringar är de beredda att göra? Att bedöma mottaglighet handlar om att beskriva vilka förändringar barnet och familjen faktiskt kan tänka sig. Vad tror de själva är möjligt? Hur skulle de själva vilja att saker skulle vara?

När du samtalar med barn kan du använda dig av önskehuset i metoden Tre Hus (Weld & Parker, 2015). Be barnet formulera hur barnet skulle vilja ha det i sitt önskehus. Det kan också bli till en lämplig utgångspunkt för ett samtal med föräldrarna. Ett äldre barn kanske hellre vill bo hos sin mamma i veckorna och hos sin pappa på helgerna, istället för tvärtom. Om barnet tror att det skulle minska bråken med pappa, och om föräldrarna går med på den lösningen, kan du skriva såhär:

Pojken kan börja bo hos sin mamma i veckorna och sin pappa på helgerna från och med första november.

Tillförlitliga samtycken kännetecknas av en genuin vilja till förändring och att familjemedlemmarna själva uttrycker och formulerar vad som behöver förändras. Mindre tillförlitliga samtycken kännetecknas till exempel av föräldrar som "går med på" att träffa familjebehandlare, men inte verkar beredda till att verkligen förändra något. Att bedöma mottaglighet är således inte samma sak som att beskriva vilka insatser som barnet och familjen kan tänka sig att ta del av.

Vad kan barnet och föräldrarna själva tänka sig att göra?

Vad som är möjligt att göra och åstadkomma kan kompliceras av att det både finns upprätthållande faktorer som går att påverka och sådana som inte går att påverka. Insatser som riktas mot påverkansbara faktorer syftar vanligtvis till att lösa och eliminera upprätthållande faktorer. I exemplet ovan kan mamman bli bättre på att hantera sin egen frustration och ilska för att inte längre slå sitt barn. Men i vissa fall går den upprätthållande faktorn inte att påverka. Det kan gälla en ensamförälder som lider av kroniskt trötthetssyndrom som inte till fullo förbättrats trots behandlingar. I ett sådant fall måste du arbeta kompensatoriskt och formulera mottagligheten utifrån det stöd och den hjälp barnet och föräldrarna är beredda att ta emot.

Skriv: Barnet kan vara hos en kontaktfamilj varje helg för att mamma ska få vila och återhämtning.

Skriv inte: En kontaktfamilj kan trygga barnets behov av en trygg och säker uppväxt.

Missbruk är ofta en faktor som kan påverkas av insatser från både socialtjänsten och/eller landstinget. Men det är viktigt att bedöma om det finns en reell möjlighet för föräldern att sluta missbruka. Har föräldern tidigare lyckats vara nykter och drogfri under en längre period är det kanske möjligt att uppnå igen. Men är missbruket kroniskt kan det vara en icke-påverkansbar faktor. Då får du undersöka möjligheten att använda kompensatoriska insatser, alternativt placering om omsorgen brister mycket påtagligt. Finns det en nykter förälder skulle dock tryggheten i hemmiljön kunna säkras genom att den onyktre föräldern flyttar ut.

_Exempel

Lina, 10 år

Polisen anmäler oro efter att ha avstyrat ett bråk mellan mamma och pappa i Linas hem. Pappa hade druckit alkohol och blivit misstänksam för att mamma skulle åka på Finlandskryssning med jobbet nästa helg. Mamma blev arg eftersom hans misstänksamhet saknade grund i verkligheten. Mamma sade till pappa att hon skulle ta med sig Lina och gå över till en kompis tills han lugnade ner sig. Då drog han in henne i sovrummet, och delade ut en örfil och sade ”Lämnar du mig, dödar jag dig”. Mamma blev rädd och satte sig ner på sängen och började gråta. När pappa lämnade rummet skickade hon ett SMS till sin syster som larmade polis. Lina såg hela händelsen, blev rädd, grät och sprang in till mamma. Pappa lugnade ner sig när polisen kom och sade att han självklart aldrig skulle döda mamma. Mamma valde att inte anmäla.

På enskilt besök säger mamma att pappa tidigare varit våldsam när han druckit. Han blir misstänksam, paranoid och tror att hon träffar andra, trots att hon inte gör det. Han släpper inte tankarna på att bli lämnad trots att han regelbundet får gå igenom hennes mobiltelefon och e-post. Förra månaden blev han arg och våldsam eftersom hon skulle gå på AW med jobbet. Då slog han inte, men kastade glas på golvet och puttade undan Lina när hon försökte avbryta bråket genom att krama om mamma. Mamma har dåligt samvete över att Lina bevittnar våld hemma. Men hon vet inte hur hon ska få pappa att sluta dricka och vara svartsjuk. Hon har tagit upp det många gånger med honom, men han säger alltid att ”man måste få dricka en starköl eller två efter jobbet då och då”. Även om han inte dricker så mycket, är det jobbigt att han blir så svartsjuk och okontrollerbar när han dricker.

På enskilt besök säger pappa att han förstår att det inte varit okej att slå mamma. Det ångrar han och har börjat gå i samtal för våldsutövare. Våldet hänger dock inte ihop med hans drickande. För det mesta blir han inte våldsam när han dricker, och ibland behöver han få ta en starköl eller två efter jobbet. Det är väl inget konstigt? Särskilt nu när det är sommar behöver han få komma hem, gå ut på balkongen, njuta av solen och dricka några öl. Pappa tycker inte det var bra att Lina såg bråket, hon borde ha varit på sitt rum. Men hon har inget att vara rädd för. Han kommer självklart inte döda mamma. När du frågar om han är rädd för att bli lämnad svarar han att ”Jag har inga närmare kommentarer till det”.

På besök med mamma ritar Lina Tre Hus¹. Pappa kunde inte komma. I det ledsna huset skriver hon att hon blir ledsen när mamma blir ledsen. Det blir mamma ofta när pappa dricker. Du frågar om hon blir ledsen när pappa dricker? Lina tittar ner i golvet, gråter och kryper upp i mammas famn. Mamma säger att det är okej att vara

¹ Se Weld & Parker, 2015

ledsen. När Lina blivit tröstad ritar hon i det glada huset att hon blir glad när pappa går med henne till 4H gården. Lina tycker om hästar. I önskehuset ritar Lina en häst. Hon vill ha en egen häst och få gå på ridskola. Sen blir Lina ledsen och säger att hon vill att pappa ska sluta dricka. Hon blir rädd när pappa tar fram öl. Lina skriver i önskehuset att pappa ska sluta dricka öl.

Du kallar pappa till enskilt besök och visar Tre Hus som Lina ritat och skrivit. Du frågar honom hur han nu ser på sitt alkoholdrickande med tanke på att Lina vill att han slutar dricka? Han funderar ett tag och säger att han ska försöka dricka öl när Lina inte är hemma, till exempel när hon är hos en kompis. Att sluta dricka är dock inte aktuellt. Men han kan tänka sig att avstå när Lina är hemma. Angående bråken hemma ska de inte hända igen. Samtalen för våldsutövare är bra, även fast han kanske inte riktigt ser det som att han utövat våld, snarare att han och mamma kanske kan bli lite väl fysiska när de varit oense.

Du kallar mamma på ett till besök och talar om att hon är vårdnadshavare och därmed ansvarig för att skydda Lina från att se och höra våld. Du är uppriktig med att pappans vilja att förändras inte är tillräcklig. Skulle hon därför vara beredd att flytta isär från pappa för att Lina inte längre ska behöva bevittna våld? Mamma tänker ett tag och säger att ett uppbrott nog bara skulle förvärpa pappas beteende. Då säger du att hon kan få bo på kvinnojour under en period. Men mamma är inte beredd att behöva söka kontaktförbud och skyddade personuppgifter och så vidare. Nej, det är inte möjligt i dagsläget.

_EXEMPEL

	Barnets utveckling	Föräldrarnas förmåga	Familj och miljö
<p>Steg 0</p> <p>Identifiera risk</p> <p>Vilka riskfaktorer har identifierats?</p>	<p>Lina bevittnar och blir utsatt för våld i hemmet.</p>	<p>Pappa ser inga problem med sin alkoholkonsumtion.</p> <p>Pappa brister i insikt om våldets konsekvenser och behovet att skydda Lina från att bevittna och bli utsatt för våld.</p>	<p>Det förekommer våldsamma konflikter i hemmet.</p>
<p>Steg 0</p> <p>Identifiera skydd</p> <p>Vilka skyddsfaktorer har identifierats?</p>	<p>Lina uttrycker det hon tänker och känner.</p> <p>Lina har en god relation till både mamma och pappa.</p>	<p>Mamma är känslomässigt tillgänglig och tröstar Lina.</p> <p>Mamma använder sitt nätverk för att skydda Lina.</p> <p>Pappa deltar i stödsamtal för våldsutövare.</p>	<p>Familjen har ett prosocialt nätverk.</p>
<p>Steg 1</p> <p>Formulera riskprognos</p> <p>Vad kan hända om ingen förändring sker?</p>	<p>Lina riskerar på kort sikt att känna sig kontrollerad och begränsad och på lång sikt att utveckla psykosocial problematik.</p>	<p>Pappas alkoholmissbruk och svartsjuka eskalerar. Mamma kan då inte skydda Lina från att bevittna alltmer våld i hemmet. Eventuellt blir Lina själv bli utsatt för våld.</p>	
<p>Steg 2</p> <p>Formulera hypotes</p> <p>Vilken är hypotesen om vad som orsakar de sociala problemen?</p>		<p>Pappas bristande självkänsla och rädsla för att bli lämnad.</p>	
<p>Steg 3</p> <p>Bedöm mottaglighet</p> <p>Vad är möjligt att göra och åstadkomma?</p>		<p>Pappa är villig att sluta dricka alkohol när Lina är hemma.</p>	

_Referenser

Socialstyrelsen. (2015). *Från enskilt ärende till nationell statistik. Barns behov i centrum (BBIC)*. Stockholm: Socialstyrelsen.

Socialstyrelsen. (2018a). *Grundbok i BBIC. Barns behov i centrum*. Stockholm: Socialstyrelsen.

Socialstyrelsen. (2018b). *Metodstöd för BBIC. Barns behov i centrum*. Stockholm: Socialstyrelsen.

Svensden, T. (2016). *Den sociala barnvården i Stockholm - behov, utredningar, insatser, uppföljning och brukardelaktighet 2013-2015. Forskningsrapport 2016:1*. Sollentuna: FoU Nordväst.

Weld, N. & Parker, S. (2015). *Using the 'Three Houses' Tool. Involving Children and Young People in Child Protection Assessment and Planning*.
<https://www.partneringforsafety.com>

FoU Nordväst är en forskning- och utvecklingsavdelning för socialtjänsten i de nordvästra kommunerna i Stockholms län.

FoU Nordväst is a Research and Development center for the social services of the northwestern municipalities of Stockholm County, Sweden.

Henrik Karlsson
henrik.karlsson@sollentuna.se

www.fou-nordvast.se